

Indledning

Inden for dansk medieforskning er beskæftigelsen med medier og etniske minoriteter af nyere dato. Man kan fristes til at mene, at medieforskningen inden for dette felt først rigtig er kommet i gang på det tidspunkt, hvor andre samfundsvidenskabelige forskningsområder »opdagede« emnet fra midten af 1990'erne. Når det er sagt er det dog også vigtigt at påpege, at der før denne dato er foregået forskning, der har haft etnisk andre i fokus. Inden for filmvidenskab har det f.eks. ikke været ualmindeligt at beskæftige sig med film, der var produceret af instruktører i den såkaldte tredje verden. Selvom denne forskning ikke primært har fokuseret på etniske minoriteter, så har fokus ligget på filmproduktion ud fra en vinkel, hvor de anderledes produktionsvilkår og filmkultur har været i centrum. I Danmark har man haft flere begivenheder, hvor film er blevet vist fordi de netop var produceret af etnisk andre under anderledes filmkulturelle omstændigheder.

Etnicitet har været underordnet et fokus på kultur og medier frem til midten af 1990'erne. Dette fokus har endvidere været karakteriseret ved ikke at problematisere repræsentationen af etniske minoriteter i forhold til det danske samfund. De andre var først og fremmest nogen, der boede UDENFOR den danske nations grænser.

I det grå forskningsområde, som er repræsenteret af studenterrapporter og opgaver, har der længe været en stor interesse for kombinationen etnisk andre bosat i Danmark og medier. Der er blevet analyseret, foretaget receptionsstudier, medicetnografiske undersøgelser af, hvorledes etnisk andre er blevet repræsenteret, oplevet af mediebrugere og »levet med« i det danske samfund. De mange studenter bidrag har ikke proportionelt udtrykt sig i den »blåstemplede« danske medieforskning.

Det prøver vi at råde bod på med dette temanummer om medier og etniske minoriteter i Danmark.

Vores perspektiv for dette temanummer har været firfold:

For det første har vi ønsket at vise forskning inden for medier og etniske minoriteter bedrevet af medieforskere i Danmark. Da Mediekultur er et tidsskrift udgivet af Sammenslutningen af Medieforskere i Danmark har vi valgt netop at fokusere på den forskning, som bedrives inden for disse rammer. Som læseren vil se, er det ikke lykkedes os at bringe en artikel skrevet af en medieforsker, der kunne bidrage med et anden etnisk udgangspunkt – om end vi har forsøgt. Vi beklager dette faktum, men ser det som udtryk for, at medieforskerfeltet, som det ser ud i dag også på dette punkt, er bagud i forhold til f.eks. det sociologiske felt, hvor der både er flere etniske stemmer og et flerfold af forskningsresultater med udgangspunkt i etniske minoriteter.

For det andet har vi ønsket at fokusere på den medieforskning, der havde Danmark som undersøgelsesfelt. Vi har ønsket at fokusere på det særlige danske, der måtte være i relationen medier og etniske minoriteter.

For det tredje har vi villet vise de forskellige emner, som forskningen inden for etnicitet og medier trods alt repræsenterer. Udvalget af emner viser sig ikke alene gennem valget af emne, men også i det regi, som denne forskning er bedrevet i. Her er der f.eks. tale om forskning i forbindelse med rapporter til institutioner (Socialforskningsinstituttet, Nævnet for etnisk Ligestilling) og egentlige forskningsprojekter finansieret af forskningsråd.

For det fjerde har vi ønsket at inddrage så mange former for medier som muligt. Artiklerne behandles således aviser, tv og internettet. Artiklen om internettet har vi hentet i Tyskland. Her har vi brudt med vores etnocentrisme ud fra et ønske om at inddrage det i medieforsker sammenhæng relativt nye internet medie.

Vi kunne have ønsket os et udvalg af bidrag, der repræsenterede forskellige videnskabelige paradigmer. I dette temanummer er der en overvægt af bidrag der har et samfundsvidenskabeligt udgangspunkt. Vi håber at der fremover vil komme flere bidrag med et klassisk humanistisk udgangspunkt.

Thomas Tufte indleder nummeret med artiklen »Medierne og de Etniske Minoriteter i Danmark – traditioner i og udfordringer for dansk medieforskning«. Heri præsenteres forskningen inden for det genstandsfelt, der omhandler medierne og de etniske minoriteter i Danmark. Artiklen kategoriserer forskningen i tre hovedfelter, repræsentation, etnisk medieproduktion og selvrepræsentation og mediebrug. Artiklen slutter med at en række forskningsområder, som han anser for væsentlige at prioritere yderligere i dansk medieforskning. Det drejer sig om forskning i populærkulturelle genrer og udtryksformer, kulturel produktion og selvartikulation samt diaspora og transnationalisme

Repræsentation i medierne tages op i Hanne Løngreens artikel »Hvor vandene skilles – repræsentation af etniske minoriteter i danske medier«, der ikke blot er et konkret eksempel på, hvorledes en billedanalyse med et etnisk perspektiv kan bedrives, men også indeholder en diskussion af begrebet repræsentation og en eksemplificering af begrebets anvendelse som det kommer til udtryk i den forskning, der tager udgangspunkt i mediernes behandling af etnisk andre i Danmark.

Efter disse to artikler, som i hovedsagen forholder sig mere overordnet til medier og etniske minoriteter, kommer tre artikler, som alle tager udgangspunkt i konkrete empiriske undersøgelser.

Den første artikel »Tv-nyheder fra hjemlandet – integration eller ghettoisering« er skrevet af Connie Carøe Christiansen. Artiklen er en afrapportering af de vigtigste resultater fra undersøgelsen »Godt Stof eller medborger? – Nyheder og etniske minoriteter i Danmark«, som var bestilt af DR og skrevet af Connie Carøe og Lea Selle for Socialforskningsinstituttet. I analyserne går Connie Carøe her er skridt videre på en række felter, ikke mindst ved at sætte mediebrug ind i et per-

spektiv omkring diaspora-identiteter og transnationale praksisformer.

Som Connie Carøe Christiansen redegør for i sin artikel, så angiver diaspora spredning et folk, der på et eller andet tidspunkt har været samlet eller i det mindste antages at have været det – hvad enten det folk er synonymt med en nationalstat (som f.eks. indere i Kenya) eller aldrig har været det (som f.eks. kurdere i Tyskland).

Den anden artikel »Journalistik som socialt felt« er skrevet af Iben Jensen og tager udgangspunkt i den betydning medieproducenternes holdning til etnisk andre får på valg og vinkel på nyheder bragt i den skrevne presse. Artiklen gengiver de vigtigste resultater fra undersøgelsen »Hvornår er man lige kvalificeret – etniske minoriteters professionelle adgang til etablerede danske medier«.

Temaet afsluttets med den tyske kulturforsker Andreas Ackermans artikel »Diaspora, cyberspace og etnicitet: Brugen af Internettet blandt yezidier«. Her analyserer Ackerman Internettets rolle i artikuleringen af fællesskaber, det være sig sociale og/eller virtuelle. Han udforsker blandt andet, hvordan en lille etnisk-religiøs gruppe, yezidierne, anvender Internettet som en »diasporiserings-teknologi«. Dvs til at styrke en fælles gruppebevidsthed omkring et fælles hjemland. Hans ærinde er ikke mindst kritisk at vurdere nogle af de nyfortolkninger af diaspora-begrebet, som er udviklet de senere år.

Nummerets back-page artikel, »Hvorfor samtalen ikke er demokratiets sjæl« er skrevet af den amerikanske medieforsker Michael Schudson. I artiklen præsenterer han en kritik af, hvad han kalder den romantiske forestilling om samtalen. Schudson argumenterer for, at institutioner og demokratiske normer giver anledning til demokratiske samtaler, snarere end at samtalens iboende demokrati fører til politisk demokratiske normer og institutioner.

Til sidst i nummeret bringes ialt 8 boganmeldelser.

God læselyst!

*Redaktionen
August 2001*